

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ**

**SCIENTIFIC AND PRACTICAL ASPECTS OF THE WRIT PROCEEDING
IN THE ECONOMIC PROCESS**

Гордієнко Т.О.,
*старший викладач кафедри цивільного,
трудового та господарського права
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти наказного провадження як окремої форми господарського судочинства. У роботі висвітлено закордонний досвід застосування спрощеного порядку розгляду та вирішення господарських справ безспірною характеру з малозначною ціною позову, а також проведено порівняльний аналіз наказного провадження в господарському та цивільному процесі. За результатами дослідження автором наведено пропозиції з удосконалення наказного провадження в справах господарської юрисдикції.

Ключові слова: господарський суд, господарський процес, форми господарського судочинства, наказне провадження, судовий наказ.

В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты приказного производства как отдельной формы хозяйственного судопроизводства. В работе освещен зарубежный опыт применения упрощенного порядка рассмотрения и разрешения хозяйственных дел бесспорного характера с малозначительной ценой иска, а также проведен сравнительный анализ приказного производства в хозяйственном и гражданском процессе. По итогам исследования автором сформулированы предложения по усовершенствованию приказного производства в делах хозяйственной юрисдикции.

Ключевые слова: хозяйственный суд, хозяйственный процесс, формы хозяйственного судопроизводства, приказное производство, судебный приказ.

In the article the theoretical and practical aspects of order realization are examined as a separate form of the economic justice. Foreign experience of application of the simplified order of consideration and dispatch of economic businesses of indisputable character is in-process reflected with an unimportant amount in a controversy, and also the comparative analysis of order realization is conducted in an economic and civil process. On results research an author suggestions over are brought from the improvement of order realization in matters of economic jurisdiction.

Key words: economic court, economic process, forms of economic justice, order realization, court order.

Постановка проблеми. Виникнення наказного провадження як спрощеної форми господарського судочинства зумовлене набранням чинності новою редакцією Господарського процесуального кодексу України. Ідея законодавчого закріплення спеціальної судової процедури розгляду та вирішення нескладних справ із незначною ціною позову не є новою, такі пропозиції вносилися і раніше. Зокрема, у Рекомендації № R (81) 7 від 14 травня 1981 р. Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо шляхів спрощення доступу до правосуддя та Рекомендації № R (84) 5 від 28 лютого 1984 р. щодо принципів цивільного судочинства з метою вдосконалення судової системи визначено, що для справ, пов'язаних із безспірним правом, повинні бути передбачені спеціальні правила для прискорення їх розгляду [1]. На виконання вказаних рекомендацій було розроблено та внесено на розгляд Верховної Ради України проект закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження наказного провадження у господарському судочинстві» (реєстраційний номер 2027а від 16 травня 2013 р.), яким передбачалося вирішення окремих справ господарської юрисдикції за спеціальним спрощеним порядком.

Аналогічні судові процедури закріплені в процесуальному законодавстві закордонних країн, і їх використання дозволяє ефективно вирішити низку завдань – відновлення порушеного права особи в найкоротший термін і з мінімальними витратами, розвантаження судової системи, створення зручних умов для учасників процесу у зв'язку з можливістю дистанційного подання документів і отримання судового наказу, відсутністю необхідності участі в судових засіданнях та ін.

Водночас власного досвіду правового регулювання наказного провадження в господарському судочинстві в Україні немає, а отже, питання застосування такої судової процедури на даному етапі судово-правової реформи є особливо актуальними.

Стан опрацювання. Розгляду теоретико-правових аспектів започаткування наказного провадження в господарському процесі приділена увага в роботах О. Фонової, Є. Таликіна, В. Козирєвої, А. Бобкової, А. Згами й інших вчених. Авторами детально окреслено поняття та значення наказного провадження, проаналізовано закордонний досвід правового регулювання аналогічних судових процедур. Запропоновані наукові доктрини певною мірою були реалізовані в Законі України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», який ухвалений Верховною Радою України 3 жовтня 2017 р. (набрав чинності 15 грудня 2017 р.). Продовженням наукової роботи в даному напрямі є аналіз ефективності діючої моделі наказного провадження, закріпленої в процесуальному законодавстві.

Метою статті є формування пропозицій з удосконалення інституту наказного провадження в господарському судочинстві на основі аналізу норм чинного законодавства, раніше проведених наукових досліджень та закордонного досвіду правового регулювання таких судових процедур.

Виклад основного матеріалу. У ст. 12 Господарського процесуального кодексу України наказне провадження розглядається як форма господарського судочинства, проте чіткого визначення даної судової процедури не міститься.

У літературі наказне провадження розглядається як спрощений вид провадження в справах з вимог, які мають очевидно достовірний характер [2]. Згідно з іншим визначенням, наказне провадження – це спрощена процедура судового розгляду без участі сторін на підставі документів, наданих стягувачем [3, с. 112].

Відповідно до правових позицій Верховного Суду України, наказне провадження – це особливий спроще-

ний вид цивільного процесу, спрямований на швидкий та ефективний захист безспірних прав осіб шляхом видачі судового наказу, що одночасно є судовим рішенням і виконавчим документом. Захист права в наказному провадженні може мати місце за наявності безспірної вимоги стягувача, що підтверджується належно оформленими письмовими документами. У такому разі немає потреби порушувати процесуально складне та тривале за часом позовне провадження, достатньо короткого та спрощеного наказного провадження, що відповідає інтересам як кредитора (стягувача), так і суду [1].

Аналогічні положення щодо визначення наказного провадження наведені в ст. 220 Господарського процесуального кодексу Республіки Білорусь, згідно з якою наказним провадженням є винесення судом, що розглядає економічні справи, ухвали про судовий наказ без розгляду та виклику сторін за заявою стягувача [4].

Очевидно, що процедура наказного провадження є одним із проявів реалізації принципу процесуальної економії. Аналогічна спрощена форма судочинства за окремими категоріями справ діє в цивільному процесі із 2004 р., і вона виявилася доволі ефективною. Так, за даними судової статистики, у 2017 р. місцевими загальними судами було видано 71 949 судових наказів на загальну суму 690 941 162,00 грн., за результатами розгляду відповідних заяв було скасовано приблизно 7% від їх кількості [5]. З урахуванням очевидно наявної практики письмового оформлення договірних відносин у сфері господарської діяльності є підстави вважати, що кількість справ наказного провадження в господарському процесі перевищить вказаний показник із тенденцією до подальшого зростання.

Згідно із ч. 2 ст. 12 Господарського процесуального кодексу України, наказне провадження призначене для розгляду справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про його наявність заявнику невідомо [6]. Як зауважує О. Фонова, безперечний характер вимог позивача не означає відсутності спору про право, він припускає наявність у позивача неспростовних доказів у так званих двох варіантах: які підтверджують обґрунтованість заявлених ним вимог, або визнання відповідачем свого боргу [7, с. 169]. Загальна концепція спрощеного механізму судового розгляду справи в наказному провадженні виходить із положення про те, що, підписуючи законним чином укладений документ, боржник «присуджує» себе до платежу за ним.

У ст. 148 Господарського процесуального кодексу України конкретизовано, що судовий наказ може бути виданий тільки за вимогами про стягнення грошової заборгованості за договором, укладеним у письмовій (зокрема й електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (за правилами ч. 7 ст. 12 Кодексу, під час такого розрахунку застосовується показник станом на 1 січня поточного календарного року).

З наведеного можна зробити висновок, що сучасне господарське процесуальне законодавство визначає лише ознаки справ, що можуть розглядатися в порядку наказного провадження, але не містить їх переліку. Водночас неврегульованим залишається питання можливості стягнення в наказному провадженні неустойки (штрафу, пені), інфляційних нарахувань та 3% річних, якщо їх застосування встановлено нормами закону, але не передбачено умовами укладеного договору. На думку Т. Дроботової та Л. Зуєвич, такі вимоги можуть вирішуватися в наказному провадженні [8].

На відміну від Господарського процесуального кодексу України, у ст. 161 Цивільного процесуального кодексу України вичерпно визначено коло справ, що можуть бути розглянуті в наказному провадженні (стяг-

нення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати та середнього заробітку за час затримки розрахунку, заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та 3 відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості, про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало чинності, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів та ін.) [9]. Думка щодо доцільності та необхідності законодавчого закріплення вичерпного переліку господарських справ, що можуть вирішуватися в наказному порядку, висловлюється Є. Таликінін [10] та іншими вченими.

Сторонами в справах наказного провадження є заявник і боржник. Застосування такої форми господарського судочинства можливе лише у відносинах юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Альтернативою наказному провадженню є спрощене позовне провадження (з можливістю переходу до загальної процедури вирішення спору згідно із ч. ч. 4–6 ст. 250 Господарського процесуального кодексу України), право вибору порядку звернення до суду належить заявнику.

Зміст заяви про видачу судового наказу регламентовано ст. 150 Господарського процесуального кодексу України, загалом він має спільні риси з позовною заявою. За подання заяви про видачу судового наказу справляється судовий збір у розмірі 0,1 від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що є меншим, ніж ставка судового збору за подання позовної заяви з аналогічними вимогами.

Привабливим для заявника є строк розгляду даної заяви – п'ять днів із моменту надходження до суду.

Для справ наказного провадження не передбачено можливості залишення заяви без руху, та її повернення без розгляду. Наказне провадження не передбачає судового засідання, воно відбувається без повідомлення боржника та без оцінки доказів [11, с. 184]. Обсяг судового дослідження поданих заявником матеріалів у наказному провадженні є обмеженим, суд не розглядає обґрунтованість заявлених вимог по суті. Водночас у порядку наказного провадження суд не зобов'язаний перевіряти надані заявником розрахунки [8]. Подання боржником будь-яких документів у порядку спростування вимог заяви про видачу судового наказу також не передбачається.

У ст. 152 Господарського процесуального кодексу України визначено підстави для відмови у видачі судового наказу, які умовно можна поділити на процесуально-правові (п. п. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9 ч. 1 ст. 152 Кодексу) та матеріально-правові (п. п. 5, 8 ч. 1 ст. 152 Кодексу). У результаті аналізу процесуально-правових підстав для відмови у видачі судового наказу здається можливим виявлення певної аналогії з передбаченими для справ позовного провадження процедурами відмови у відкритті провадження в справі та повернення позову без розгляду. Матеріально-правові підстави для відмови у видачі судового наказу мають спільні риси з підставами для відмови в задоволенні позовних вимог. Наслідки відмови у видачі судового наказу визначені в ст. 153 Господарського процесуального кодексу України, залежно від їхнього характеру заявник може повторно звернутися з такою заявою або подати відповідний позов. За змістом п. 1 ч. 1 ст. 255, ч. 1 ст. 287 Господарського процесуального кодексу України ухвала про відмову у видачі судового наказу може бути оскаржена в апеляційному порядку, але не підлягає касаційному оскарженню.

За відсутності підстав, окреслених в ст. 152 Господарського процесуального кодексу України, видається судовий наказ, який одночасно є судовим рішенням і виконавчим документом. Вимоги до змісту судового на-

казу визначено в ст. 155 Господарського процесуального кодексу України. Оскільки, згідно із ч. 1 ст. 148 Господарського процесуального кодексу України, судовий наказ може бути виданий лише за вимогами про стягнення обмеженої суми заборгованості за договором, укладеним саме в письмовій формі, вбачається за доцільне зазначити в судовому наказі не тільки суму коштів, які підлягають стягненню, а й договір, на підставі якого виникла відповідна заборгованість [8]. Чинний кодекс не передбачає можливості часткового задоволення заяви про видачу судового наказу, хоча на практиці це може бути необхідним у разі поєднання вимог, що підлягають вирішенню в наказному провадженні, з вимогами, що можуть бути вирішені лише в позовному порядку.

Копія судового наказу надсилається судом на адресу боржника разом із копіями документів, на підставі яких наказ було видано. Згідно із ч. 4 ст. 156 Господарського процесуального кодексу України, днем отримання боржником копії судового наказу є день його вручення боржнику, визначений в порядку ст. 242 цього Кодексу [6]. Аналізуючи зміст ч. 6 ст. 242 Кодексу, можна виявити, що повернення поштою судового рішення у зв'язку із закінченням строку зберігання не визнається днем його вручення учаснику процесу. За таких обставин боржник може не з'явитися за отриманням судового наказу, а отже, він буде вважатися неврученим. З метою недопущення такого зловживання правом варто доповнити ч. 6 ст. 242 Кодексу пунктом про те, що днем вручення судового рішення також вважається дата проставлення на поштовому повідомленні відмітки про закінчення терміну зберігання відповідного листа.

З аналізу норм чинного законодавства вбачається, що момент набрання чинності судовим наказом пов'язаний із фактом отримання копії боржником і його подальшими діями. Так, за ст. 157 Кодексу, боржник має право протягом п'ятнадцяти днів зі дня вручення йому судового наказу з доданими документами подати заяву про його скасування. Зміст заяви визначається ч. 2 ст. 157 Кодексу. Зауважимо, що чинна редакція Кодексу не зобов'язує боржника наводити обґрунтування вимог про скасування наказу з поданням відповідних доказів, достатньо лише заявити про необґрунтованість вимог заявника. Навіть більше, законодавство не передбачає можливості постановлення судом ухвали про відмову в скасуванні судового наказу. Такий підхід, на думку автора, є недостатньо виваженим, оскільки боржник може заперечувати проти виданого судового наказу безпідставно, і внаслідок цього захист прав заявника виявиться ускладненим. Доцільним є покладення на боржника обов'язку належного обґрунтування заяви про скасування судового наказу та наділення суду правом відхилення такої заяви в разі її безпідставності. Якщо з поданих боржником доказів буде вбачатися неправомірність видачі судового наказу, він має бути скасований, що не виключає можливості наступного подання позову та розгляду спору в порядку позовного провадження. Також пропонується передбачити можливість оскарження ухвали про відмову в скасуванні судового наказу в апеляційному порядку.

У разі ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом п'яти днів після закінчення строку на її подання судовий наказ набирає чинності [6]. З огляду на те, що чинний судовий наказ є судовим рішенням по суті розглянутих вимог, подання тотального позову є неможливим (у разі його надходження суд відмовляє у відкритті провадження в справі на підставі п. 2 ч. 1 ст. 175 Господарського процесуального кодексу України). Примусове виконання судового наказу здійснюється відповідно до Закону України «Про виконавче провадження».

Інша модель наказного провадження закріплена в Господарському процесуальному кодексі Республіки

Білорусь. За чинною процедурою заявник направляє на адресу боржника копію заяви про порушення наказного провадження, після отримання якої боржник має право подати до суду відзив із запереченнями по суті заявлених вимог. Під час розгляду поданої заяви суд досліджує подані письмові матеріали. Судовий наказ видається в разі, якщо боржник не надав відзив на заяву про порушення наказного провадження або визнав пред'явлені до нього вимоги (у разі їх часткового визнання наказ видається лише на визнану суму). У разі відмови у видачі судового наказу можливий перехід до розгляду спору в позовному провадженні за умови сплати держмита в установленому порядку та розмірі. Скасування судового наказу можливе на підставі належно обґрунтованої заяви лише в разі, якщо боржник не мав можливості подати до суду відзив із запереченнями по суті пред'явлених вимог.

Наразі окремі норми законодавства з питань наказного провадження в господарському процесі є неузгодженими, а іноді навіть суперечливими. Зокрема, відповідно до ст. 154 Господарського процесуального кодексу України, строк розгляду заяви про видачу судового наказу становить п'ять днів із моменту її надходження до суду [6]. Водночас у ст. 152 Кодексу передбачено десятиденний строк постановлення ухвали про відмову у видачі судового наказу, а також ухвали про передачу заяви з доданими до неї документами за підсудністю. На думку автора, вказані строки мають бути уніфіковані. Також, за змістом ст. 152 Кодексу порушення заявником правил підсудності під час подання заяви про видачу судового наказу є підставою для відмови у видачі судового наказу (п. 9 ч. 1 ст. 152) та водночас підставою для передачі заяви за підсудністю (ч. 5 ст. 152 Кодексу) [6]. Для усунення вказаного недоліку пропонується п. 9 ч. 1 ст. 152 Кодексу виключити. Суперечливими є і норми Закону України «Про судовий збір». Так, у п. 2 ч. 2 ст. 3 Закону заява про скасування судового наказу віднесена до документів, за подання яких судовий збір не справляється, проте в пп. 2–2) п. 2 таблиці ч. 2 ст. 3 цього ж Закону передбачено сплату судового збору за подання такої заяви та визначено його ставку – 0,05 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб [12]. З метою недопущення ускладнення судового захисту прав боржника наведені приписи законодавства потребують узгодження.

У сучасних умовах уніфікації судових процедур правове регулювання наказного провадження в господарському та цивільному процесі є схожим, певні відмінності зумовлені специфікою суб'єктного складу та характеру спірних правовідносин. У зв'язку із цим окремі рекомендації з удосконалення чинного законодавства можуть бути доречними і для справ цивільної юрисдикції.

Поряд з удосконаленням процесуального законодавства деякі зміни необхідно внести в правові акти з організаційних питань діяльності судів (правила діловодства, нормативні документи щодо формування судової статистики тощо).

Окремих наукових досліджень потребують питання стягнення в наказному провадженні заборгованості із суб'єктів господарювання, щодо яких порушено справу про банкрутство.

Висновки. За результатами розгляду даної теми можна зробити висновок, що наказне провадження є перспективною та ефективною формою відновлення прав господарюючих суб'єктів і має певні переваги порівняно з іншими судовими процедурами. Удосконалення цього процесуального інституту сприятиме оновленню системи судочинства відповідно до сучасних тенденцій розвитку суспільства та забезпеченню оптимізації процесу розгляду та вирішення господарських спорів в умовах судово-правової реформи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Практика розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні: узагальнення Верховного Суду України. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/77C139C9DE61E95BC2257B7C0043C062](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/77C139C9DE61E95BC2257B7C0043C062).
2. Цивільний процес: навчальний посібник / А. Андрушко, Ю. Білоусов, Р. Стефанчук, О. Угриновська та ін.; за ред. Ю. Білоусова. URL: <http://uristinfo.net/grazhdanskij-protsess/253-tsvilnij-protses-av-andrushko-juv-bilousov/6737-nakazne-provadhennja.html>.
3. Козирева В., Бабенко О. Механізм та умови впровадження спрощеної процесуальної форми в господарське судочинство України: запозичення іноземного досвіду. Юридичний вісник. 2015. № 2. С. 109–113.
4. Хозяйственный процессуальный кодекс Республики Беларусь от 15 декабря 1998 г. URL: <http://kodeksy.by/hpk/statya-220>.
5. Звіт судів першої інстанції про розгляд справ у порядку цивільного судочинства. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2017.
6. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. з наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
7. Фонова О. Спрощені провадження у господарському процесі. Право України. 2017. № 9. С. 167–175.
8. Дроботова Т., Зуевич Л. Господарське провадження стане мобільнішим, але дорожчим. URL: <http://bankruptcy-ua.com/articles/8754>.
9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. з наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
10. Таликін Є. Сфера застосування наказного провадження в господарському процесі України. Форум права. 2013. № 1. С. 1003–1011. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2013_1_166.
11. Згама А. Про застосування спрощеної процедури в господарському судочинстві. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 72. С. 182–187.
12. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. з наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/3674-17>.

УДК 346.5

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

ECONOMIC AND LEGAL REGIME OF INVESTMENT POLICY IMPLEMENTATION

Мариношенко В.П.,

*старший викладач кафедри господарського права та процесу
Університету державної фіскальної служби України*

Серед основних напрямів державної економічної політики виокремлюється інвестиційна політика держави, яка повинна забезпечувати динаміку процесів розширеного відтворення господарської діяльності, що є важелем впливу на підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання та економіку країни. У статті розкрито сутність інвестиційної політики України, її господарсько-правове забезпечення, формування і реалізація інвестиційної політики як складової частини економічної політики держави.

Ключові слова: інвестиційна політика, державна інвестиційна політика, економічна політика держави, активізація інвестиційного процесу.

Среди основных направлений государственной экономической политики выделяется инвестиционная политика государства, которая должна обеспечивать динамику процессов расширенного воспроизводства хозяйственной деятельности, и является важным рычагом воздействия на предпринимательскую деятельность субъектов хозяйствования и экономику страны. В статье раскрыта сущность инвестиционной политики Украины, ее хозяйственно-правовое обеспечение, формирование и реализация инвестиционной политики как составляющей экономической политики государства.

Ключевые слова: инвестиционная политика, государственная инвестиционная политика, экономическая политика государства, активизация инвестиционного процесса.

Among the main areas of state economic policy is the investment policy of the state, which should ensure the dynamics of processes of expanded reproduction of economic activity, which is an important lever of influence on the entrepreneurial activity of economic entities and the economy of the country. The essence of investment policy of Ukraine, its economic and legal security, formation and realization of investment policy as an integral part of the economic policy of the state is disclosed in the article.

Key words: investment policy, state investment policy, economic policy of the state, activation of the investment process.

Постановка проблеми. На сучасному етапі економіка України ще перебуває у процесі трансформації, яка характеризується такими складниками: поступовим відмиранням закономірностей минулого; розвитком сучасної ринкової економіки, яка базується на приватній власності; зростанням впливу суспільних цінностей в економічній поведінці. У період такого перетворення економіки зростає значення інвестиційної діяльності у країні. Від інтенсивності й результативності інвестиційних процесів залежить успіх перетворень у сферах економічного, політичного та соціального життя.

Важливо сьогодні приділяти увагу питанням, що пов'язані з інвестуванням, особливо необхідною складовою яких є розвиток та вдосконалення державної інвестиційної політики, яка є важелем впливу на під-

приємницьку діяльність суб'єктів господарювання та економіку країни як одну зі основних складових економічної політики держави. За допомогою інвестиційної політики держава безпосередньо може впливати на зміну обсягів виробництва, на прискорення науково-технічного прогресу, на зміну структури суспільного виробництва і розв'язання багатьох соціальних проблем, оскільки держава – це головний координатор інвестиційної діяльності.

Стан опрацювання. Проблемі вдосконалення інвестиційної діяльності, зокрема розвитку інвестиційної політики, присвятили свої праці такі провідні правознавці та економісти, як Л.М. Борщ, О.М. Вінник, Н.Н. Вознесенська, Л.І. Дідківська, О.Р. Зельдіна, Г.Л. Знаменський, Н.В. Карамзіна, О.Р. Кібенко, В.С. Щербина та інші.